

AGRARIAN JUSTICE,

OPPOSED TO

AGRARIAN LAW,

AND TO

AGRARIAN MONOPOLY

BEING A PLAN FOR

MELIORATING THE CONDITION OF MAN,

By Creating in every Nation,

A NATIONAL FUND,

To Pay to every Person, when arrived at the Age of TWENTY-ONE YEARS, the Sum of FIFTEEN POUNDS Sterling, to enable HIM or HER to begin the World!

AND ALSO,

Ten Pounds Sterling per Annum during life to every Person now living of the Age of FIFTY YEARS, and to all others when they shall arrive at that Age, to enable them to live in Old Age without Wretchedness, and go decently out of the World.

BY *THOMAS PAINE*,

AUTHOR OF COMMON SENSE, RIGHTS OF
MAN, AGE OF REASON, &c. &c.

PHILADELPHIA:

PRINTED BY R. FOLWELL,

FOR

BENJAMIN FRANKLIN BACHE

**SPRAWIEDLIWOŚĆ
AGRARNA, PRZECIWKO
AGRARNEMU PRAWU**

ORAZ

AGRARNEMU MONOPOŁOWI

BĘDĄCA PLANEM KU

POLEPSZENIU LUDZKIEJ KONDYCJI

Poprzez utworzenie w każdym narodzie

NARODOWEGO FUNDUSZU,

Dla wypłaty każdej osobie, gdy osiągnie wiek lat DWUDZIESTU JEDEN, sumy PIĘTNASTU FUNTÓW szterlingów, aby łatwiej JEMU czy JEJ było wkroczyć w świat!

A TAKŻE

Dziesięciu funtów szterlingów na rok dożywotnio, każdej osobie w wieku LAT PIĘĆDZIESIĘCIU, oraz wszystkim innym gdy ów wiek osiągną, aby podeszłe lata dało się spędzić bez niedoli, a z tego świata odejść z godnością.

TOMASZA PAINE,

AUTORA ZDROWEGO ROZSĄDKU, PRAWA
CZŁOWIEKA, WIEKU ROZUMU, ITD.

FILADELFIA:

WYDRUK R. FOLWELLA,

DLA

BENJAMINA FRANKLINA BACHE

COPYRIGHT

Przekład na język polski oraz wydanie
Standard Copyright © Teresa Pelka
Standardowe Prawo Autorskie
ISBN 9798351784595
First published August 2019
in electronic format.
Public Domain Translation
publicdomaintranslation.com

Ilustracja na okładce, Thomas Paine
autorstwa Augusta Millière, wzorowana na
pracach Georga Romney oraz Williama Sharp;
praca w domenie publicznej w kraju
pochodzenia oraz wszędzie gdzie prawo
autorskie obejmuje czas życia autora plus lat sto
bądź mniej; reprodukcja umiarkowanej
rozdzielczości, bez szczegółu dzieła sztuki.

Font STIX Two Text, Open License

Oryginał w domenie publicznej
Internet Archive
[archive.org/details/agrarianjustice
000pain/mode/2up](http://archive.org/details/agrarianjustice000pain/mode/2up)

TREŚĆ

COPYRIGHT	4
PREFACE	6
WSTĘP	7
AGRARIAN JUSTICE	10
SPRAWIEDLIWOŚĆ AGRARNA	11
MEANS BY WHICH THE FUND IS TO BE CREATED	24
ŚRODKI JAKIMI FUNDUSZ BY TWORZYĆ	25
MEANS FOR CARRYING THE PROPOSED PLAN INTO EXECUTION	60
SPOSOBY NA REALIZACJĘ PROPONOWANEGO PLANU	61

PREFACE

THE following little Piece was written in the winter of 1795 and '96; and, as I had not determined whether to publish it during the pre-sent war, or to wait till the commencement of a peace, it has lain by me, without alteration or addition, from the time it was written.

What has determined me to publish it now is, a Sermon, preached by WATSON, Bishop of Lan-daff. Some of my readers will recollect, that this Bishop wrote a book, intituled, An Apology for the Bible, in answer to my Second Part of the Age of Reason. I procured a copy of his book, and he may depend upon hearing from me on that subject. .

At the end of the Bishop's book is a list of the Works he has written, among which is the Ser-mon alluded to; it is intituled, .

WSTĘP

NASTĘPUJĄCY niewielki utwór został na-pisany zimą, na przelomie 1795 oraz '96 roku, a że nie byłem zdecydowany czy go wydać pod-czas obecnej wojny, czy poczekać na nastanie pokoju, leżał u mnie bez zmian czy dodatków, od czasu jak został na-pisany.—

O mojej decyzji wydać go teraz przesądziło Kazanie prawione przez WATSONA, Biskupa Landaff. Jak niektórzy z mych czytelników będą sobie przypominać, ów biskup napisał książkę, Objaśnienie do Biblii, w odpowiedzi na Drugą Część Wieku Rozumu. Nabyłem jego książkę może on być pewny, iż otrzyma ode mnie w tym temacie odpowiedź.

Pod koniec książki Biskupa jest lista prac jakie napisał, a pomiędzy nimi wzmiankowane Kazanie, o następującym tytule,

“THE WISDOM AND GOODNESS OF GOD, IN HAVING MADE BOTH RICH AND POOR; *with an Appendix, containing REFLECTIONS ON THE PRESENT STATE OF ENGLAND AND FRANCE.*”

The error contained in the title of this Sermon, determined me to publish my Agrarian Jus-tice. It is wrong to say that God made Rich and Poor; he made only Male and Female; and he gave them the earth for their inheritance.
*

* * * * *

* * * * *

Instead of preaching to encourage one part of mankind in insolence *

* * * * *

* * * * * *it would be better that Priests employed their time to render the general condition of man less miserable than it is. Practical religion consists in doing good; and the only way of serving God is, that of endeavouring to make his creation happy. All preach-ing that has not this for its object, is nonsense and hypocrisy.*

THOMAS PAINE.

„MĄDROŚĆ I DOBROĆ BOGA, W STWORZENIU LUDZI BOGATYCH JAK I BIEDNYCH; z *Dodatkiem* zawierającym REFLEKSJE NAD OBECNYM STANEM SPRAW MIĘDZY ANGLIĄ A FRANCJĄ.”

Błąd w tytule Kazania przekonał mnie do publikacji mojej Agrarnej Sprawiedliwości. Błędem jest twierdzić, iż Bóg stworzył Bogatych i Biednych; stworzył jedynie płęć Męską i Żeńską; a ziemię im dał w dziedzictwie. *

* * * * *

* * * * *

Zamiast prawienia takiego, że zachęca jedną część ludzkości do impertynencji *

* * * * *

* * * * * *lepiej by było, gdyby księża poświęcili swój czas na czynienie ogólnej człowieczej kondycji mniej nędzną niż jest ona obecnie. Praktyka religijna zasadza się na czynieniu dobra, a jedyną drogą Bogu służyć jest przedsiębrać by jego stworzenie było szczęśliwe. Wszelkie prawienie co nie ma tego na celu, to nonsens i hipokryzja.*

THOMAS PAINE.

AGRARIAN JUSTICE,

OPPOSED TO

AGRARIAN LAW
AND TO AGRARIAN MONOPOLY

BEING A PLAN FOR
Meliorating the Condition of Man, &c.

TO preserve the benefits of what is called civilized life, and to remedy, at the same time, the evil it has produced, ought to be considered as one of the first objects of reformed legislation.

Whether that state that is proudly, perhaps erroneously, called civilization, has most promoted or most injured the general happiness of man, is a question that may be strongly contested. — On one Side, the spectator is dazzled by splendid appearances; on the other, he is shocked by extremes of wretchedness;

SPRAWIEDLIWOŚĆ AGRARNA, PRZECIWKO

AGRARNEMU PRAWU
I AGRARNEMU MONOPOŁOWI

BĘDĄCA PLANEM KU
Polepszeniu kondycji człowieka, etc.

ZACHOWAĆ pożytek z tego, co nazywane jest życiem cywilizowanym, a zaradzić jednocześnie niesionemu przezeń złu, powinno być pierwszym przedmiotem myśli przy reformowaniu prawa.

Czy ów stan tak dumnie, a być może błędnie zwany cywilizacją, jak najlepiej promuje, czy też jak najgorzej ludzkie poczucie szczęścia poniewiera, to kwestia gdzie spierać się można mocno. — Jak człowiek patrzy, z jednej strony zaślepią wzrok wspaniałość wstroju; z drugiej, porażają skrajności niedoli,

both of which he has erected. The most affluent and the most miserable of the human race are to be found in the countries that are called civilized.

To understand what the state of society ought to be, it is necessary to have some idea of the natural and primitive state of man; such as it is at this day among the Indians of North America. There is not, in that state, any of those spectacles of human misery which poverty and want present to our eyes, in all the towns and streets in Europe. Poverty, therefore, is a thing created by that which is called civilized life. It exists not in the natural state. On the other hand, the natural state is without those advantages which flow from Agriculture, Arts, Science and Manufactures.

The life of an Indian is a continual holiday, compared with the poor of Europe; and, on the other hand, it appears to be abject when compared to the rich. Civilization, therefore, or that which is so called, has operated two ways: to make one part of society more affluent, and the other more wretched, than would have been the lot of either in a natural state.

It is always possible to go from the natural to the civilized state, but it is never possible to go from the civilized to the natural state. The

a obydwu im człowiek sam dał początek. Najzamożniejszych zarówno jak najędźniejszych spośród ludzkiego rodzaju znajdziemy w krajach zwanych cywilizowanymi.

Ażeby rozumieć, jaki stan społeczeństwa być powinien, trzeba mieć jako takie pojęcie o człowieku stanie naturalnym i prymitywnym, jak dziś pośród Indian Ameryki Północnej. Nie ma w owym naturalnym stanie nic z tego spektaklu ludzkiej nędzy, co go ubóstwo i niedostatek wystawiają naszym oczom na ulicach wszelkich miast w Europie. Ubóstwo to zatem wytwór tego, co nazywane jest życiem cywilizowanym. Nie istnieje w stanie naturalnym. Z drugiej strony, stan naturalny to życie bez zalet płynących z rolnictwa, sztuk pięknych, nauki, oraz masowej produkcji.

Życie Indianina to w porównaniu z żywotami europejskiej biedoty nieustające święto; wygląda jednak po dziadowsku, gdy je porównać ze stylem życia człowieka bogatego. Także cywilizacja czy też to, co jest nią nazywane, działa na dwie strony: czyni jedną część społeczeństwa zamożniejszą, a drugą uboższą, niż byłoby losem jednej czy drugiej w stanie naturalnym.

Przejsć od stanu naturalnego do cywilizowanego udaje się zawsze, ale nigdy się nie da przejść z cywilizowanego w naturalny. Powód

reason is, that man, in a natural state, subsisting by hunting, requires ten times the quantity of land to range over, to procure himself sustenance, than would support him in a civilized state, where the earth is cultivated. When therefore a country becomes populous by the additional aids of cultivation, arts, and science, there is a necessity of preserving things in that state; because without it, there cannot be sustenance for more, perhaps, than a tenth part of its inhabitants. The thing therefore now to be done, is, to remedy the evils and preserve the benefits, that have arisen to society, by passing from the natural to that which is called the civilized state.

Taking then the matter up on this ground, the first principle of civilization ought to have been, and ought still to be, that the condition of every person born into the world, after a state of civilization commences, ought not to be worse than if he had been born before that period. But the fact is, that the condition of millions, in every country in Europe, is far worse than if they had been born before civilization began, or had been born among the Indians of North America of the present day. I will shew how this fact has happened.

It is a position not to be controverted, that the earth, in its natural uncultivated state, was, and ever would have continued to be, the COMMON PROPERTY OF THE HUMAN RACE.

jest taki, że człowiek w stanie naturalnym, żywiąc się z łowiectwa, potrzebuje do swego bytowania ziemi dziesięć razy więcej, niż by potrzebował w stanie cywilizowanym, w którym się ziemię uprawia. Kiedy więc w danym kraju przybywa ludności, dzięki środkom z rolnictwa, sztuk i rzemiosł, oraz nauki, nastaje potrzeba rzecz w stanie cywilizowanym zachować, gdyż bez niego nie byłoby środków do życia dla więcej niż może jednej dziesiątej mieszkańców. Przychodzi nam więc dokonać takiej sprawy, żeby zaradzić złu, a zachować korzyści co je społeczeństwo zyskało, zmianą ze stanu naturalnego w ten, który nazywany jest cywilizowanym.

Na ten oto grunt kwestię biorąc, pierwszą zasadą cywilizacji powinno było zawsze i nadal być powinno, ażeby jakość życia człowieka urodzonego po nastaniu cywilizacji nie była gorsza niż gdyby się był urodził przed czasem cywilizowanym. Faktem jest jednak, że stan milionów osób w każdym w Europie kraju jest dalece gorszy, niż gdyby przyszły były na świat zanim się cywilizacja rozpoczęła, bądź też pośród Indian Ameryki Północnej dnia obecnego. Zaprezentuję teraz, jak do tego faktu doszło.

Niepodważalne jest zapatrywanie, iż ziemia, w swoim stanie pierwotnym i nieuprawnym, była, a także zawsze by nadal pozostawała WSPÓLNĄ WŁASNOŚCIĄ LUDZKIEGO GATUNKU.